

การวิเคราะห์โครงสร้างการบริหาร ปัญหาและความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

นายสวัสดิ์ พฤษตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974 - 576 - 869 - 3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016603

10302311

AN ANALYSIS OF ADMINISTRATIVE STRUCTURES, PROBLEMS AND NEEDS OF
PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Mr. Sawatdee Pruksatrakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Higher Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1989

ISBN 974 - 576 - 869 - 3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์โครงสร้างการบริหาร ปัญหาและความต้องการของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

โดย

นายสวัสดิ์ พุกษตระกูล

ภาควิชา

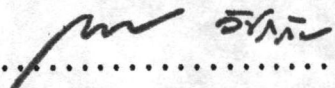
อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

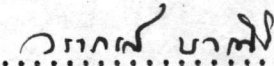
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชาติ ตันธนะเดชา

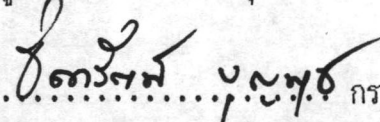
บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

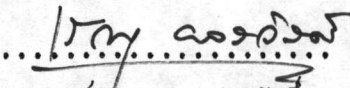

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชาติ ตันธนะเดชา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาร์ตน์ บุญนุช)

..... กรรมการ
(อาจารย์ เรณู พลสวัสดิ์)

พิมพ์ที่ศูนย์บริการจัดซื้อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงเล่มเดียว

สวัสดี พงศตระกูล : การวิเคราะห์โครงสร้างการบริหาร ปัญหาและความต้องการของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน (AN ANALYSIS OF ADMINISTRATIVE STRUCTURES,
PROBLEMS AND NEEDS OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS)
อ.ที่ปรึกษา : ผศ.สุชาติ คันธนะเดชา, 165 หน้า. ISBN 974-576-869-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริหาร การดำเนินงาน ปัญหาและสาเหตุ
ของปัญหา รวมทั้งความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

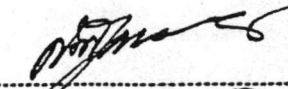
ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีลักษณะความเป็นเจ้าของที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย
เจ้าของที่เป็นบุคคลธรรมดา และที่เป็นนิติบุคคล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เจ้าของเป็นบุคคลธรรมดานั้น
ส่วนมากเจ้าของจะดำรงตำแหน่งอธิการ/อธิการบดี นายกสภาสถาบัน และอุปนายกสภาสถาบัน สำหรับ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เจ้าของเป็นนิติบุคคลประเภทมูลนิธิและสมาคม ตำแหน่งอธิการ/อธิการบดี
นายกสภาสถาบันและอุปนายกสภาสถาบัน ส่วนมากจะเป็นนักวิชาการและนักธุรกิจที่เป็นผู้บริหารมืออาชีพ
ส่วนเจ้าของที่เป็นบริษัทจำกัด ส่วนมากเจ้าของจะดำรงตำแหน่งอธิการ/อธิการบดี นายกสภาสถาบันและ
อุปนายกสภาสถาบัน

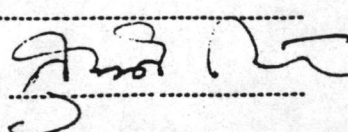
สำหรับโครงสร้างการบริหารและแบ่งงานภายในของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะเป็นไปตาม
ความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน โดยมีรูปแบบคล้ายคลึงกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ในด้านปัญหาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น สถาบันขนาดใหญ่และขนาดกลาง จะมีปัญหาต่าง ๆ
น้อยมาก แต่สถาบันขนาดเล็กมีปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการเงินและปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน
ที่มีคุณภาพ เว้นแต่สถาบันเฉพาะทางการพยาบาลและทางศาสนา ซึ่งปัญหาการเงินนั้นได้รับการสนับสนุน
ดูแลจากมูลนิธิ แต่ยังมีปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน

ส่วนความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความต้องการให้รัฐจัดตั้งกองทุนพัฒนาสถาบัน
การลดหย่อนภาษีและค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมถึงความต้องการให้รัฐมีนโยบายที่แน่นอน
กับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติกร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษารวม

SAWATDEE PRUKSATRAKUL : AN ANALYSIS OF ADMINISTRATIVE STRUCTURES,
PROBLEMS AND NEEDS OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.
THESIS ADVISOR : ASST.PROF. SUCHART TANTANADAECHEA, 165 PP.
ISBN 974-576-869-3

The purposes of this study were to analyze the administrative structure, operation, problems and related courses, and needs of private higher education institutions.

The finding showed that ownership of private higher education institutions were characterized differently by single ownership and group ownership. Most of the single ownership institutions, the owner himself took over the high rank administrative position such as the rector, chairperson or deputy chairperson of the university council. For the group ownership whose owned by associations, foundations, or the other charity organizations, the administrative position were mostly handled by academic persons or businessmen who were professional administrators. But those group ownership institutions which owned by the companies, the owner of the companies also helded the administrative position as the rector, chairperson or deputy chairperson of the university council.

The structure and operation of private higher education institutions were similar to the state university.

The problems confronting large and medium - size institutions were relatively very small compared to those of the small institutions which related to the finance and the lack of qualified instructors. For those institutions specialized in nursing and religious whose financial problems were subsidized by the respective foundations, but still had the problem of insufficient instructors.

The needs of private higher education institutions were the long term low interest loans for institutional development, tax exemption and reduction, and the consistency of higher education policy.

ภาควิชาอุดมศึกษา
สาขาวิชาอุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะความกรุณาอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ ตันธนะเดชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดต่าง ๆ ของการวิจัย มาด้วยดี รวมทั้งการแก้ไข เพิ่มเติมข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คูปรัตน์ , รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, หัวหน้าภาควิชาอุดมศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจนกุล , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ

กราบขอบพระคุณ คณะผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกด้วยดี ในการเก็บข้อมูล ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยความร่วมมือ ช่วยเหลือ และห่วงใยของ อาจารย์ ผ่องใส ศุภจรรรยาภักษ์ , คุณเตือนใจ พันธุ์ถ้วน , คณะผู้ช่วยนักวิจัยบทบาทสถาบัน-อุดมศึกษาเอกชน และ คุณวาสนา วงษ์เยาว์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความช่วยเหลือ การทำวิจัย จากโครงการวิจัยวางแผน อุดมศึกษา ระยะยาว (15 ปี) ของทบวงมหาวิทยาลัย ด้านบทบาทสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คุณประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่ คุณแม่กิมลิว พฤกษตระกูล ผู้มี พระคุณอย่างสูงยิ่ง

สวัสดี พฤกษตระกูล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2	วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	ประวัติความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	7
	นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	13
	การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	15
	มาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	18
	โครงสร้างการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	19
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีการดำเนินการวิจัย	29
	ประชากร	29
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
	ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล	31
	การวิเคราะห์ข้อมูล	31
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
	ผลการศึกษาโครงสร้างบริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	32
	ปัญหาและสาเหตุของปัญหาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	73
	ความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	78
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
	สรุปผลการวิจัย	84
	อภิปรายผลการวิจัย	90
	ข้อเสนอแนะ	99
	บรรณานุกรม	101
	ภาคผนวก	106
	ประวัติผู้เขียน	165

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกตามผู้รับใบอนุญาตที่เป็นบุคคลธรรมดา ปีที่ได้รับอนุญาตจัดตั้ง และสถานที่ตั้ง	39
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกตามผู้รับใบอนุญาตที่เป็นนิติบุคคล ปีที่ได้รับอนุญาตจัดตั้ง และสถานที่ตั้ง	40
3	ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา จำแนกตามสถานภาพ	42
4	ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล จำแนกตามสถานภาพ	43
5	กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา ตามมาตรา 28 (2) ตำแหน่งนายกสภาสถาบันและอุปนายกสภา สถาบัน	45
6	กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 28 (2) ตำแหน่งนายกสภาสถาบันและอุปนายกสภา สถาบัน	47
7	กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามมาตรา 28 (2) จำแนกตามสถานภาพ	49
8	กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามมาตรา 28 (3) จำแนกตามสถานภาพ	51
9	จำนวนอาจารย์ประจำ นักศึกษา และหลักสูตรที่เปิดสอนประจำปี 2531 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา ...	53
10	จำนวนอาจารย์ประจำ นักศึกษา และหลักสูตรที่เปิดสอนประจำปี 2531 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล ...	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

11	เปรียบเทียบมูลค่างานวิจัยและการลงทุนที่ใช้ในการจัดตั้งและมูล ค่างานวิจัยการลงทุนในปัจจุบัน (31 พ.ค. 31) ของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ที่ได้รับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา	58
12	เปรียบเทียบมูลค่างานวิจัย และการลงทุนที่ใช้ในการจัดตั้ง และ มูลค่างานวิจัยการลงทุนในปัจจุบัน (31 พ.ค. 31) ของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล	60

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	โครงสร้างองค์การบริหารงานวิทยาลัยเอกชน ตามพระราช- บัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2521	20
2	โครงสร้างองค์การบริหารงานวิทยาลัยเอกชน ตามพระราช- บัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522	20
3	โครงสร้างองค์การบริหารภายในตามความเหมาะสมของ แต่ละสถาบัน	21
4	โครงสร้างการบริหารและการแบ่งงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ตามมาตรา 16	62
5	โครงสร้างการบริหารและการแบ่งงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	63
6	โครงสร้างการบริหารและการแบ่งงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนขนาดใหญ่และขนาดกลาง	65
7	โครงสร้างการบริหารและการแบ่งงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนขนาดเล็ก	66
8 - 19	ภาคผนวก	153